

Historien om Christian Jensen Eg (1848 - 1917).

Af Jens Aaberg, 2023.

Da jeg fornylig sad på Rigsarkivet i Viborg og læste i gamle retsprotokoller, stødte jeg på navnet Christian Jensen Eg. Han var blevet indsat i Horsens Tugthus 1880.

Jeg blev straks nysgerrig efter at se, om det skulle drejede sig om den "kendte" Kræn Eg fra Dronninglund, som vandrede rundt med Løjte Grethe.

Nærmere undersøgelser viste dog, at det var en halvbror til Kræn Eg.

Hans livsforløb skal hermed forsøges klarlagt så godt som kilderne tillader.

Christian Jensen var født 1. December 1848 i et hus i Storskoven. Moderen var den ugifte pige **Karen Andersdatter**. Hun var i huset hos den invalide saddelmager og børstenbinder Jens Christian Christensen, som var far til Christian. Foruden den nyfødte havde Karen Andresdatter også en datter på 6 år, som Jens Christian også var far til.

Det var **Karen Marie Jensdatter** født 12. febr. 1843.

Fra tidligere forhold havde Karen Andersdatter yderligere 3 børn:

Lars Christian Jensen, født 25. okt. 1826 i Dorfgade. Udlagt far var ungkarl i Dorf. Jens Mogensen.

Jens Peter Jensen, født 14. nov. 1830 i Jespersgård. Udlagt far var ungkarl Peder Christian Boesen fra Øster Dorf.

Christen Jensen (Kræn Eg), født 4. febr. 1834 i Jespersgård. Udlagt far var nu afdøde gårdmand Jens Andersen Aistrup i Dorftved.

Der har i tidens løb været spekuleret på, hvorfor "**Kræn Eg**" fik tilnavnet **Eg**. Det er hermed opklaret, for ved datteren Karen Maries fødsel i 1843 skriver præsten, at moderen var Karen Andersdatter **Eeg**.

Så det er fra moderen, at både Christen og Christian har fået tilnavnet Eg. Hvor hun så har fået navnet fra, må vist stå hen i det uvisse.

Karen Andersdatter er ligesom sine børn født uden for ægteskab den 26. maj 1805 på Stagstedhede i Skæve sogn. Hendes mor var

ugifte Maren Laursdatter og den udlagte far var tjenestekarl på Voergård, Anders Andersen.

I folketællingerne 1850, 1860 og 1870 kan man se, at både Christian og søsteren Karen Marie boede hjemme hos moderen. I 1870 har Karen Marie fået 3 børn - alle født uden for ægteskab. De boede alle hjemme hos moderen i Storskoven.

Det var nok nødvendigt for moderen at have Christian hos sig. Han var ikke som de fleste drenge. Vi ved fra kilderne, at han var ret stor og kraftig. Hans venstre arm var lammet, og hele hans venstre side var svækket. Så han må have haft svært ved at klare sig selv.

Efter at distriktslægen på et tidspunkt havde undersøgt ham, kunne han sige, at han var fuldt udviklet, men han havde "*i overvejende grad indskrænkede forstandsevner, så han nærmest må betegnes som idiot og derfor kun lidet tilregnelig*".

Han havde stort set ingen skolegang haft. Læreren i Ørsø, Casper H. G. Jørgensen fortalte, at Christian forsøgte at gå i skole fra efteråret 1862 til foråret 1864. Han var da 14 - 16 år. Han havde mange forsømmelser og var ude af stand til at lære noget, og han havde sprogproblemer, så hans udtale var dårlig. Læreren bemærkede dog samtidig, at hans opførsel var upåklagelig.

Lægen sluttede sin beskrivelse af ham således: "*Han er istand til at udføre daglige sysler og besørge arbejder, og han har været vidende om, at slette handlinger medfører straf.*"

Hele hans dårlige tilstand var også grunden til, at han ikke blev konfirmeret.

Af folketællingen fremgår det, at moderen har lavet noget håndarbejde og faderen Jens Chr. Christensen har gået ud som daglejer og bundet nogle koste og børster. Der har ikke været store indkomster, så det har været et meget fattigt hjem.

Da så Christians søster efterhånden får børn som ugift, bliver det endnu svære for moderen at forsørge familien, så det ender med, at de kommer under fattigvæsenet.

I foråret 1866 skete der noget, som fik alvorlige følger for Christian.

I starten af marts måned var Christian ude i skoven for at hente brænde. Det samme var den 10-årige pige Inge Marie Christiansen. Christian får voldsom lyst til samleje med pigen, så han vælter hende om på jorden og forsøger at få held med sit forehavende. Pigen græder og skriger, mens Christian ligger over

hende. Han rev samtidig hendes kønsdele til blods. Da han rejser sig, løber pigen hjem til sin mor og er meget oprevet og vil i første omgang ikke sige, hvad der er sket. Da moderen går hende nærmere på klingen fortalte hun om hændelsen. Moderen kunne konstatere, at hun havde blod på sine ben og klæder, men hun mente ikke, at der havde været tale om samleje.

Uvist af hvilken grund, blev sagen først anmeldt til politiet i august måned. Pigen blev da undersøgt af distriktslægen, og han kunne konstatere, at der ikke havde været tale om samleje.

Det blev afgørende for strafudmålingen. Dommeren bemærkede, at *"da det forsøgte samleje med pigen ikke blev fuldbyrdet, kan forbrydelsen kun betegnes som forsøg på voldtægt."*

Retten besluttede, at selv om Christian ikke kan regnes som *"fuld tilregnelig"*, så skal han dømmes efter den almindelige straffelov, da han under sagen havde sagt, at han nok vidste, at han ville blive straffet for sin handling, når den blev afsløret.

Dommen blev bestemt til 8 måneders forbedringshusarbejde.

Denne dom blev senere ved Landsoverretten i Viborg nedsat til 3 måneders simpelt fængsel. Desuden dømtes han til at betale 10 Rd. i sagsomkostninger.

I følge kirkebogen døde en Jens Christen Christensen den 19. december 1866. Det er sandsynligvis Christians far, så nu var Moderen ene om at tage sig af familien, og nok især Christian kræver en del opmærksomhed og hjælp.

Christians mor, Karen Andersdatter døde 3. april 1878. Herefter var Christian alene i verden.

Han fik nu ophold på Dronninglund Fattiggård. 1888 forlod han dog fattiggården, for, som han sagde, så var han blevet misfornøjet med at være der. Siden havde han drevet rundt i sognet, hvor han har ernæret sig ved betleri, mens han mest havde haft tilhold hos husmand Thomas Viel ved Storskoven. Her havde han tit fået natlogi.

Natten mellem den 4. og 5. november 1888 vågnede husmand Mikkell Jensen på Ravnholt Mark og så et stærkt lysskær i vinduet. Han var straks klar over, at der var ild i huset. Han skyndte sig ud og så, at ilden havde godt fat i stråtaget. Han gik strak i gang med at få løst sine kreaturer og få dem ud af stalden. Derefter hentede han sit barnebarn ud af stuen. Til sidst kaldte han på sin nye husholderske, Dorthé Margrethe Sørensen

og sagde, at hun skulle tage sit barn og sengen med ud, da huset brændte - bemærk rækkefølgen af hans handlinger!
Derpå begyndte han at redde, hvad han kunne nå af sine ejendele.

Brandfoged Niels Pedersen af Thorsvad blev tilkaldt, men han kunne blot konstatere, at hele ejendommen var brændt fuldstændig ned. Det meddelte han straks til Herredskontoret i Sæby.

Dagen efter sendte politimesteren sin fuldmægtige C. Larsen til Dronninglund med vidner for at optage forhør. Her kom det frem, at Mikkel Jensen mente, at det var et tumpet fattiglem Christian Jensen Eg, som var den skyldige ildspåsætter. Han havde fået fortalt, at hans nytilkomne husholderske Karen Margrethe Sørensen havde "stået i kæresteforhold til en halvfjøllet person, som folk kaldte Christian Eg".

Da husholdersken blev afhørt, blev hun spurgt, om hun troede, at Christian Eg havde sat ild på huset, hvortil hun svarede, *"at det havde han måske nok"*.

Derpå fik man fat i Christian Eg, som nu blev afhørt. Han forklarede og tilstod straks, at det var ham, der havde sat ild til ejendommen. Han fortalte, at han for et par måneder siden havde forladt fattiggården, hvor han havde opholdt sig i flere år. Her havde han i længere tid forsøgt at blive kæreste med Dorthe Margrethe Sørensen, men da hun ikke ville indlade sig med ham, besluttede han sig til en nat, hvor han lå i Thomas Viels hus, at han ville sætte ild til Mikkel Jensens hus, da han vidste, at Dorthe Margrethe var blevet henvist dertil fra fattiggården.

Christian Eg benægtede, at det var hans hensigt at skade nogen. Det eneste han ville opnå var, at når huset var brændt, så skulle Dorthe Marie ikke være der mere, og så ville han lettere kunne komme sammen med hende og måske få hende som kæreste.

Da forhøret af Christian Eg var slut, bemærker forhørslederen, at *"Kristian efter hans og vidnernes skøn ikke kan ansees for at være fuld tilregnelig, men at han dog, hvilket han også selv indrømmer, er sig det forbryderiske ved sin gerning bevidst"*.

Derpå blev Christian Eg sat under arrest og under bevogtning af betjent Bertelsen ført til arresten i Sæby.

Han blev forhørt flere gange, inden dommeren kunne afsige sin dom.

Han konkluderede, at Kristian Eg ikke havde sin fulde tilregnelighed og nærmest må betegnes som en fjante eller tåbe, men han er dog sin forbrydelse bevidst. Alligevel anvender

dommeren en mildere paragraf, end hvis det havde været en "normal" person.

Christian Eg dømmtes til forbedringshusarbejde i 1 år. Ligeledes dømmtes han til at betale 586 Kr. til Landbygningernes almindelige Brandforsikring, og 22 Kr. i sagsomkostninger.

Den 5. januar 1889 blev Christian Jensen kaldet Christen Eg indsat i Horsens Tugthus som fange nr. 521. Her skulle han nu tilbringe et år. Han slap for at sidde indespærret i enecelle, for den 20. februar 1889 blev han overført til "Fællesskab" med andre fanger i invalideafdelingen. I opgørelsen over, hvor meget arbejde han har udført, er der skrevet "Invalid", så det er nok ikke meget, han har fået lavet.

Han må have opført sig pænt i sin tid i fængslet, for da han blev lødsladt, blev der i fangeprotokollen noteret: "Upåklagelig Forhold."

Efter sin løsladelse vendte han tilbage til Dronninglund, hvor han fik ophold på Fattiggården i Møgelmose.

Her døde han 3. januar 1917.

Kilder:

Viborg Landsoverrets Domprotokol, justitssager 1865-67 fol. 505 ff.

Dronninglund Herreds Ekstrarets protokol 1885-98, fol. 203 ff.

Dronninglund Herreds Politiprotokol 1886-89, fol. 620 ff.

Dronninglund Herreds Domprotokol 1886-90, fol 343 ff.

Statsfængslet i Horsens, Fangeprotokol, fællesfanger, fol. 1541